

megszállta területein élő magyar zsidókra is kiterjeszthessék a zsidóellenes rendelkezéseket, és hogy Magyarország kezdjen hozzá a végleges megoldáshoz.

Luther 1942. június 3-án feljegyzést készített, amelyben nyugtázta Kállay április 20-i beszédét, majd indítványozta, hogy német részről az alábbi követeléseket támasszák:

- a magyar kormány egyezzen bele, hogy a magyar zsidó állampolgárokat vessék alá a Birodalomban már végrehajtott „áttelepítési” programnak;
- tegyék kötelezővé Magyarországon a sárga csillag viselését;
- szerezzék meg a magyar kormány hozzájárulását ahhoz, hogy a magyar zsidóságot engedje át keletre telepítés céljából, Horvátországhoz, Romániához és Szlovákiához hasonlóan;
- Magyarország és Németország kössön egyezményt, és a területi elv alapján rendezze a zsidó polgárok vagonának kérdését.²⁵

Kállay nem váltotta be a németek hozzá fűzött reményeit, hiszen nem teljesítette a németek speciális követeléseit, és arra utasította a Birodalomban, valamint az Európa német megszállás alá került országaiban szolgálatot teljesítő magyar diplomáciai képviselőket, hogy gondoskodjanak az ott élő magyar zsidó polgárok életének és érdekeinek a védelméről (lásd a 8. fejezetet).

A németek azonban nem tágítottak, fokozták nyomásukat, s Kállay kénytelen volt valamit kitalálni, hogy halogató taktikájára magyarázatot adjon. Azzal érvelt, hogy Magyarországon nem lehet a zsidókérdést olyan könnyen megoldani, mint Németországban, egyrészt nagyobb számuk miatt, másrészt mert a nemzetgazdaságban is jelentősebb a szerepük. Hivatkozott arra is, hogy a németek saját érdeke is azt diktálja, hogy ne erőltessék a dolgot, lévén hogy Magyarország ipara a Harmadik Birodalom részére termel. A zsidókérdés szélsőséges megoldása ellen ezt a gazdasági érvet hozták fel mindazok a hivatalos magyar tényezők is, amelyek a zsidókérdést illetően érintkezésben álltak a németekkel.

A németek a külügyminisztérium és a budapesti követség útján ostromolták a magyarokat, de azok a német hivatalos személyek is próbáltak pressziót gyakorolni, akik különböző megbízatásokkal Budapesten jártak. Sűrűn megfordult Budapesten például dr. Karl Clodius, a német külügyminisztérium gazdaságpolitikai osztályának helyettes vezetője. Budapesten jártában megbeszéléseket folytatott a zsidókérdésről magyar kormányhivatalnokokkal éppúgy, mint bizonyos szélsőjobboldali személyekkel. Míg az utóbbiak, így például Heszlényi József vezérőrnagy